

IX. SZKOLNY PROGRAM PROFILAKTYKI

1. WSTĘP

1. Profilaktyka jest to zapobieganie niekorzystnym zjawiskom (wypadkom, przestępstwom, uzależnieniom)¹. W. Okoń definiuje profilaktykę jako „ogół działań zapobiegawczych niepożądanym zjawiskom w rozwoju i zachowaniu się ludzi”².

1) Profilaktyka pierwszego stopnia (pierwszorzędowa) obejmująca środki, które umożliwiają zwalczanie zasadniczych przyczyn patologii, promocję zdrowia psychicznego i fizycznego oraz przedłużanie życia człowieka.

2) Profilaktyka drugiego stopnia (drugorzędowa) określająca postępowanie, które zmierza do ujawnienia i eliminowania możliwie najszybciej, wszelkiego rodzaju niedostosowań i zaburzeń osobowości, zanim nastąpi stan charakterystyczny dla danego zjawiska patologii.

3) Profilaktyka trzeciego stopnia (trzeciorzędowa), oznacza interwencję, która ma na celu zapobiec komplikacjom i następstwom społecznym z powodu wystąpienia stanu dewiacji³.

2. Najważniejsze cele profilaktyki to:

1) Rozpowszechnienie prawdziwych i realnych informacji o zjawisku, którego profilaktyka dotyczy.

2) Kształtowanie świadomych wzorców konsumpcyjnych.

3) Kształtowanie umiejętności interpersonalnych, samooceny i samodyscypliny.

4) Rozwijanie umiejętności interpersonalnych, a szczególnie umiejętności empatii, współpracy, komunikowania się, rozwiązywania konfliktów.

5) Rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji oraz rozwiązywania problemów, obejmujących między innymi zdolność do wybierania pozytywnych, a nie negatywnych stylów życia.

6) Rozwijanie związków z grupą społeczną i poczucia odpowiedzialności za grupę, do której jednostka należy (rodzina, lokalna społeczność, klasa).

7) Rozwijanie dojrzałej odpowiedzialności jako właściwego wzorca ról do naśladowania przez innych (obejmujący np. styl życia, postawy wobec używania środków odurzających).

8) Rozwijanie środowiska rodzinnego, społecznego i środowiska pracy, które podniosłoby jakość życia wszystkich jego członków.

9) Kształtowanie reguł prawnych i publicznych tak, by były zgodne z ludzkimi potrzebami i wspierały pozytywne style życia.

10) Umożliwianie wczesnego rozpoznania, diagnozowania zagrożeń oraz rozwijania strategii przeciwdziałania, bazujących na znajomości przyczyn szkodliwych uwarunkowań⁴.

W szkołach dzisiaj, w czasach gdy dostęp do różnego rodzaju używek (alkohol, narkotyki, tytoń) nie sprawia praktycznie trudności, na profilaktykę trzeba kłaść największy nacisk. Tylko poprzez wielokierunkowe działania zapobiegawcze możemy uchronić młodzież przed sięganiem po substancje odurzające. Zadania nauczycieli, pedagogów wynikające z realizacji programu profilaktycznego szkoły to uświadamianie młodzieży, uczenie jak sobie radzić z trudnościami, nie sięgając po używki. To informowanie o tym, jak działają oraz jak niszcząco ich zażywanie wpływa na organizm.

¹ Encyklopedia Powszechna. Warszawa PWN 1997 t. V s. 336.

² Słownik Pedagogiczny, W. Okoń, Warszawa 1992, s. 228.

³ Młodzież niedostosowana społecznie, S. Jedlewski, (w:) Encyklopedia Pedagogiczna, pod red. W. Pomykała, Warszawa 1993, s. 379- 380.

⁴ Profilaktyka uzależnień, Z. Gaś, Warszawa 1993 s. 14.

3. Podstawy prawne działań profilaktycznych prowadzonych w szkole:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Art. 72.
- 2) Konwencja o Prawach Dziecka Art. 3, 19 i 31.
- 3) Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2004 Nr 256 poz. 2572 z późniejszymi zmianami).
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. (tekst jednolity Dz. U. 2002 Nr 11 poz. 109 z późniejszymi zmianami).
- 5) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1999 r. w sprawie sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartej w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. 1999 r. Nr 67 poz. 756 z późniejszymi zmianami).
- 6) Ustawa z dnia 25 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2005 r. Nr 179 poz. 1485 z późniejszymi zmianami)
- 7) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity Dz. U. 2007 r. Nr 43 poz. 277 z późniejszymi zmianami)
- 8) Zarządzenie Nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24 października 2003 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich (Dz. Urz. KGP z dnia 27 listopada 2003 r.).
- 9) Krajowy program Zwalczania AIDS i zapobiegania zakażeniom HIV. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2005 r. (Dz. U. Nr 189 poz. 1590 z dnia 30 września 2005 r.) .
- 10) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem. (Dz. U. 2003 r. Nr 26 poz. 226 z późniejszymi zmianami).
- 11) Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. (tekst jednolity Dz. U. 2007 r. Nr 70 poz. 473, z późniejszymi zmianami).
- 12) Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 roku w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

2. Diagnoza środowiska szkolnego.

1. Diagnozy środowiska szkolnego dokonano na podstawie:

- 1) ankiet skierowanych do uczniów,
- 2) obserwacji zachowań uczniów,
- 3) analizy dzienników szkolnych,
- 4) rozmowy z nauczycielami, wychowawcami.

2. Analiza wyników badań dostarczyła istotnych informacji. Okazało się, że uczniowie w naszej szkole czują się bezpiecznie, przyczyn zachowań ryzykownych jest jednak wiele.

Analiza ta potwierdziła wstępnie zidentyfikowane zagrożenia i posłużyła do skonstruowania Szkolnego Programu Profilaktyki

3. Obszary zagrożeń zidentyfikowanych w szkole:

- 1) patologie w środowisku uczniowskim(konflikty z rodzicami, kontakt z substancjami odurzającymi- alkohol, narkotyki, tytoń)
- 2) incydenty przemocy i zachowań agresywnych
- 3) brak motywacji do nauki.

3. Cele programu

Szkolny program profilaktyki ma być dopełnieniem statutu i programu wychowawczego szkoły a jego głównym celem jest: Kształcenie umiejętności radzenia sobie z sytuacjami trudnymi oraz zapobieganie różnym formom uzależnień wśród młodzieży.

1. Cele szczegółowe:

- 1) wspieranie rozwoju psychicznego i fizycznego ucznia,
- 2) wypracowanie umiejętności podejmowania właściwych decyzji,
- 3) wzmacnianie poczucia własnej wartości,
- 4) tworzenie przyjaznej, bezpiecznej atmosfery w szkole,
- 5) przeciwdziałanie przemocy i zachowaniom agresywnym,
- 6) propagowanie zdrowego stylu życia,
- 7) uświadamianie zagrożeń związanych z używkami,
- 8) rozwijanie umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami,
- 9) pokazanie technik relaksacyjnych jako sposobów radzenia sobie ze stresem,
- 10) wzmocnienie wśród uczniów postaw pożądaných i akceptowanych społecznie,
- 11) likwidowanie czynników zagrażających prawidłowemu rozwojowi psychofizycznemu uczniów,
- 12) wzmacnianie relacji rodzic- uczeń -nauczyciel,
- 13) wspieranie rodziców w procesie wychowania.

4. Formy realizacji projektu

1. Wszyscy pracownicy szkoły, zarówno nauczyciele, dyrekcja, pedagog ale także pielęgniarka i inni pracownicy, powinni brać udział w działaniach profilaktycznych w swojej szkole. Im większy nacisk będziemy kłaść na zapobieganie, tym mniej będzie niekorzystnych zjawisk w szkole. Działania w zakresie profilaktyki są skierowane do uczniów, rodziców i nauczycieli.

2. Działania skierowane do uczniów:

TEMATY	ZADANIA	FORMY REALIZACJI
<p>Patologia w środowisku uczniowskim (substancje odurzające-alkohol, tytoń , narkotyki)</p>	<p>budowanie poczucia wartości</p> <p>wspieranie w sytuacjach trudnych</p> <p>zapoznanie uczniów z punktami statutu dotyczącymi zakazu używania środków uzależniających</p> <p>poszerzenie wiedzy na temat szkodliwości alkoholu, narkotyków i dopalaczy jako substancji wzmagających zachowania agresywne</p> <p>uświadomienie przyczyn sięgania po substancje uzależniające i wskazanie pożądanych zachowań alternatywnych</p> <p>poszerzenie wiedzy na temat szkodliwości palenia papierosów, promowanie mody na niepalenie</p>	<p>rozbudowanie przez nauczycieli systemu wzmocnień pozytywnych</p> <p>diagnozowanie sytuacji uczniów w szkole poprzez ankiety, obserwację- pedagog, nauczyciele</p> <p>współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej -pedagog</p> <p>godziny wychowawcze, pogadanki, warsztaty realizowane przez nauczycieli, pedagoga szkolnego, pielęgniarkę</p> <p>realizacja programu profilaktycznego "Trzeci elementarz"- czyli program siedmiu kroków- pedagog szkolny- zajęcia w klasach</p>

<p>Bezpieczeństwo w szkole</p>	<p>współpraca z Policją zapoznanie z obowiązującymi regulaminami (statut szkoły, program profilaktyczny i wychowawczy szkoły, procedury)</p> <p>zawieranie umów i kontraktów np. dotyczących pracy na lekcji, zachowania na przerwach itp.</p> <p>podnoszenie poziomu znajomości przepisów prawnych aktualizowanie zapisów prawa wewnątrzszkolnego przy współudziale przedstawicieli samorządu uczniowskiego</p>	<p>zajęcia w klasach</p> <p>godziny wychowawcze realizowane przez wychowawców i pedagoga</p> <p>spotkania z Policją, Strażą Miejską, godziny wychowawcze dotyczące praw i obowiązków uczniów</p>
<p>Brak motywacji do nauki</p>	<p>wskazanie metod aktywnego uczenia się</p> <p>rozmowy wspierające przygotowanie do zadawania egzaminów zapobieganie problemom w nauce</p> <p>praca w organizacjach działających w szkole</p>	<p>godziny wychowawcze realizuje- pedagog, wychowawcy</p> <p>konsultacje u nauczycieli przedmiotowych</p> <p>wolontariat, SU</p>
<p>Zachowania agresywne</p>	<p>poszerzenie wiedzy o formach przemocy</p> <p>zapoznanie uczniów z konsekwencjami wynikającymi ze stosowania przemocy</p> <p>poszerzenie wiedzy uczniów na temat konstruktywnych sposobów rozwiązywania konfliktów oraz racjonalnego radzenia</p>	<p>godziny wychowawcze, warsztaty, pogadanki biwaki integracyjne dla I klas, organizowanie debat klasowych- pedagog, wychowawcy</p> <p>rozmowy z pedagogiem, warsztaty na temat radzenia sobie ze stresem, techniki relaksacyjne- pedagog</p>

	<p>sobie z uczuciem złości kształtowanie postaw tolerancji</p> <p>kształtowanie i wzmacnianie poczucia własnej wartości, budowanie postaw empatii i zaufania</p> <p>przeciwdziałanie sytuacjom stresowym</p>	
--	--	--

3. Działania skierowane do rodziców:

TEMATY	FORMY REALIZACJI
<p>Pedagogizacja rodziców</p> <p>Współpraca rodziców ze szkołą</p> <p>Poradnictwo psychologiczno- pedagogiczne dla rodziców</p>	<p>Spotkania informacyjne- zebrania, „drzwi otwarte,, indywidualne spotkania rodziców z nauczycielami i pedagogiem, udział w organizacji imprez szkolnych</p> <p>spotkania z pedagogiem, indywidualne rozmowy</p>

4. Działania skierowane do nauczycieli:

ZADANIA	FORMY REALIZACJI
<p>Współpraca ze wszystkimi pracownikami szkoły w zakresie profilaktyki i interwencji</p>	<p>rozmowy, wymiana informacji</p>
<p>Obserwacja zachowania uczniów</p>	<p>podczas dyżurów zwracanie uwagi na przejawy agresji oraz inne zachowania niepożądane</p>
<p>Wspomaganie uczniów w rozpoznawaniu i rozwijaniu własnych zainteresowań</p>	<p>propozycje kół zainteresowań, praca z uczniem zdolnym</p>
<p>Rozwijanie różnych form aktywności fizycznej uczniów</p>	<p>organizowanie zawodów sportowych, zajęć pozalekcyjnych</p>

5. Oczekiwane efekty

Szkolny Program Profilaktyki skierowany jest do uczniów, rodziców i nauczycieli a dzięki jego realizacji:

1. Uczniowie:
 - 1) uzyskują pomoc psychologiczno- pedagogiczną,
 - 2) mają świadomość możliwości zagrożeń i potrafią się im przeciwstawić,
 - 3) czują się bezpiecznie w szkole,
 - 4) dostrzegają korzyści płynące ze zdrowego stylu życia,
 - 5) osiągają dojrzałą osobowość psychospołeczną,
 - 6) znają konstruktywne sposoby rozwiązywania konfliktów,
 - 7) rozróżniają naturalne od sztucznych (chemicznych) sposobów na poprawę swojego samopoczucia,
 - 8) znają zasady panujące w szkole i potrafią się do nich dostosować
2. Nauczyciele:
 - 1) mają wiedzę na temat zagrożeń występujących w szkole i wiedzą jak im przeciwdziałać
3. Rodzice:
 - 1) chętnie nawiązują współpracę ze szkołą umożliwiając swobodny przepływ informacji na linii rodzic- nauczyciel

6. Ewaluacja

1. Oceny Szkolnego Programu Profilaktyki dokonywać będziemy poprzez:
 - 1) Obserwacje zachowań uczniów
 - 2) Analizę ankiet przeprowadzanych wśród uczniów, rodziców i nauczycieli
 - 3) Rozmowy z uczniami, rodzicami i nauczycielami
 - 4) Analizę dokumentów (dzienniki lekcyjne, plany pracy, sprawozdania).
2. Realizując Szkolny Program Profilaktyki pracownicy Zespołu Szkół nr 2 w Bydgoszczy będą utrzymywali kontakt i korzystali z pomocy instytucji działających na terenie miasta:
 - 1) MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ- ul. Ogrodowa 9, tel.052 325 44 10
 - 2) BYDGOSKI OŚRODEK REHABILITACJI, TERAPII UZALEŻNIEŃ I PROFILAKTYTKI "BORPA" – ul. Przędowników Pracy 12, tel. 52 375-54-05
 - 3) PORADNIA PSYCHOLOGICZNO- PEDAGOGICZNA NR 2 – ul. Hetmańska 33, tel.052 322 80 32
 - 4) POLICJA
 - 5) STRAŻ MIEJSKA